

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 21. 9. 2017

Číslo: Ročník 27 (2017), Číslo 3

Sekce: Naše téma

Název článku: Zkus si zdigitalizovat knihu

Autor: Jiří Ptáček a Ladislav Hosák

Zdroj: <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20170310>

Zkus si zdigitalizovat knihu

Jiří Ptáček a Ladislav Hosák

V minulém půlroce probíhaly na oddělení digitalizace Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové (SVK HK) naučné exkurze s názvem Zkus si zdigitalizovat knihu. Jejich cílem bylo seznámit zájemce z řad knihovníků i veřejnosti s tím, čemu se na oddělení digitalizace věnujeme, co naše práce obnáší, a obeznámit je s procesem přenosu knihy z knihovny fyzické do digitální. Ve dvou hodinách se návštěvníci dozvěděli, co digitalizaci předchází, vyzkoušeli si knížku naskenovat a opatřit ji potřebnými metadaty a seznámili se i s digitální knihovnou, do které putují výsledky naší práce.

Exkurzí se účastnila jak veřejnost, tak knihovníci z celého Královéhradeckého kraje. Pro veřejnost probíhaly každé první pondělí v měsíci v odpoledních hodinách, pro knihovníky pak po domluvě. Celkově se exkurzí ve 14 termínech zúčastnilo 97 zájemců, z toho 61 knihovníků a 36 zájemců z řad veřejnosti (data odpovídají stavu k 30. 6. 2017). Kdo byli naši typičtí návštěvníci? Co se týká knihovníků, většinou se jednalo o zaměstnance menších profesionálních knihoven, kteří s digitalizací měli jen malé osobní zkušenosti. Veřejnost pak byla nesourodá skupina, která zahrnovala široký záběr od mladých absolventů se zájmem o digitální zdroje dat až po seniory, kteří si sami digitalizují vlastní sbírky fotografií či dokumentů a zajímalo je, jak k celé problematice přistupuje naše knihovna. V řadách knihovníků významně převažovaly ženy, u veřejnosti pak byl poměr návštěvníků ve prospěch žen jen nepatrný.

Jakmile jsme se do tématu digitalizace ponořili, ihned se projevilo, zda právě provádíme skupinku knihovníků, či široké veřejnosti. Knihovníky zajímalo nejčastěji to, jestli si u nás mohou nechat něco zdigitalizovat, co by to obnášelo a kolik nám toho za měsíc „projde rukama“. Většinou neměli se skenováním žádné zkušenosti a metadatový popis byl pro ně úplně nové téma. Mnozí se tak na konci exkurze divili, jak je celý proces digitalizace dlouhý a co všechno je k němu zapotřebí. Zájemci z veřejnosti byli naproti tomu více seznámeni se skenováním a potřebou naskenované materiály ukládat, často z vlastní zkušenosti nebo díky blízkým či známým. Naopak novinku pro ně představoval kupříkladu knihovní záznam a až při metadatovém popisu a tvorbě importních balíčků si mnozí uvědomili, že digitalizace není jen naskenování původního materiálu v PDF a jeho nahrání na internet. Všechny ale spojoval hlubší zájem o tuto problematiku. Někteří nám dokonce nabídli své digitalizované materiály, a ačkoliv je nemůžeme z různých knihovnických a právních důvodů použít, potěšilo nás to.

Co naši návštěvníci na exkurzích naskenovali? Připravili jsme si pro ně nejčastěji monografie z let 1900 až 1920 v rozsahu okolo dvaceti stránek. Cíleně jsme vybírali takové knížky, které mohou být v naší digitální knihovně veřejně přístupné, a návštěvníci se tak mohou sami přesvědčit, že jimi zdigitalizovaná knížka opravdu dorazila až do cíle své pouti. Rozsah jsme volili tak, aby i technicky méně zdatní návštěvníci zvládli naskenovat a ořezat alespoň pár stránek. Díky jejich úsilí tak byla zdigitalizována archeologická literatura od Ludvíka Domečky, poezie Rudolfa Medka, knížka Ladislava Dědourka o třebechovickém betlému nebo knížka pohádek od Karla Jaromíra

Erbeny. Dohromady bylo naskenováno okolo 200 stránek, což sice není vysoké číslo, více však kvůli velkému záběru exkurzí nebylo možné stihnout.

Asi nejzajímavějšími zážitky z exkurzí byly dojmy našich návštěvníků. Největší část tvořili knihovníci, které digitalizace sice zajímá, mají s ní ale jen minimální zkušenosti. Většinou šlo o lidi ve věku okolo padesáti a více let, jejichž nejčastější reakcí bylo lépe či hůře vyjádřené zděšení nad tím, kolik je na oddělení digitalizace práce s tím, dostat jednu malou knížku do digitální knihovny. Věty jako „*To je práce, to jsem ráda, že to nemusím dělat!*“ nebo „*Takových starostí s jednou knížkou, na to bych si netroufla,*“ jsme slyšovali opakovaně. Našly se však i případy přesně opačné, a to u knihovníků zkušených, kteří již digitalizaci trochu znali a věděli, co je čeká. Tací byli povětšinou příjemně překvapeni, jak systematicky k práci přistupujeme, a někteří se rovnou nabídli na výpomoc: „*Tady se mi líbí, až půjdu do důchodu, tak sem budu jezdit vám pomáhat!*“ U takovýchto nadšenců a veřejnosti pak většinou převládalo příjemné překvapení z toho, kam proces digitalizace vede, a po seznámení se s Digitální knihovnou SVK HK byli rádi, že se dozvěděli o nové stránce, kde si mohou z domova přečíst knížky, které už absenčně zájemcům neposkytujeme.

Během července a srpna jsme měli pauzu, avšak od začátku září v exkurzích pokračujeme. Pokud vás digitalizace zajímá a chtěli byste se o ní něco dozvědět, případně zvažujete, že s digitalizací začnete, neváhejte se přihlásit. Rádi zodpovíme všechny vaše případné dotazy.

Kontakt na autory: jiri.ptacek@svkhk.cz, ladislav.hosak@svkhk.cz

Web knihovny: www.svkhk.cz

© 2000-2010 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz · knihovna@svkhk.cz